

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonegyedik évfolyam.

V. füzet.

1882. Májushó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Az erdészeti ügyek közigazgatási kezelése hazánkban.

(Folytatás és vége.)

A Horvát-Szlavonországban lévő államerdők összes területe, melyet a földmívelési ministerium a zágrábi magy. kir. erdőigazgatóság útján kezel 571.300 kat. hold. Ezen igazgatóság kerületében a szolgálat még a korábban fennállott rendszer szerint van 6 erdőhivatal segélyével kezelve. Az 1881. év végéig külön helyi igazgatás alatt voltak a zágrábi országos pénzügyigazgatósághoz beosztva a polgári Horvátországban lévő fucčinei és belovári erdők, míg a vinkovczei, gradiskai, glinai, gopici, ogulini és otočaci erdőhivatalokhoz tartozó erdőket a múlt évi júliushó 15-én kelt királyi leirattal polgárosított határőrvidéket kormányzó zágrábi katonai főparancsnokság kezelte a hozzá beosztott erdészeti osztály segélyével és ugyancsak a földmívelési ministerium fennhatósága alatt.

Miután a katonai főparancsnokság erdészeti osztálya a polgárosítás alkalmával kiadott legfelső királyi leirat értelmében

magy. kir. erdőigazgatósággá alakult, folyó évi januárhó 1-től kezdve a fűcsei és belovári államerdők is a pénzügyigazgatósági vezetés alul kivétetvén, az említett erdőigazgatóság alá helyeztettek.

A horvát-szlavonországi államerdők szolgálati szervezete, valamint az ezeknél alkalmazott erdőtisztek és altisztek hatásköre, és illetményeiknek megszabása a folyó évben fogantatani szándékolt új szervezéssel ugyanoly alapon fog rendeztetni, mint ez Magyarországon történt.

Itt megemlítendőnek tartjuk még, hogy a volt magyar határőrvidéki és a horvát-szlavon határőrvidéki lakosságnak az erdei szolgalmak megváltására az államerdőkből átadott és érték szerint becsült felerész 572.413 k. hold, a fennállott ezredek területén levő községek osztatlan tulajdonát képezi, s ezen községek együttesen úgynevezett „vagyonközségek“-et képeznek. Mind a magyar-, mind a horvát-szlavonországi vagyonközségek erdeit illetőleg, az 1873. évi XXX. törvénycikk 7. §-a szerint, az államerdők főigazgatásával megbízott közegeknek, tehát a földmívelési miniszternek fenntartva lett az erdőgazdaság természetéből kifolyó ellenőrzési jog. A horvát-szlavonországi államerdőket illetőleg pedig érvényesnek kell ismerni az 1879. évi XXXI. törv.-cikkben foglalt magyar erdőtörvényt is, mert a Horvát-Szlavon- és Dalmátországokkal történt közjogi kiegyezés alkalmával történt megállapodás szerint, a mint ezt az 1868. évi XXX. t.-cz. 8. §-a világosan mondja: az ingatlan államvagyon mind törvényhozásilag, mind kormányzatilag közös, már pedig az államerdők az ingatlan államvagyon részét képezik.

Következőekben közöljük az államerdők 1882. évi költségvetésének főbb tételét:

Az 1882. évre tervezett rendes bevétel	5.895,609	frt.
„ „ „ „ „ „ kiadás	4.055,164	„
E szerint a várható tiszta jövedelem	1.840,445	„

A kiadások közt a személyes járandóságok 847,517 frtot tesznek; a lótartási átalányok 125,465 frtot, az utazási költségek 64,210 frtot, a kezelési épületek fenntartása 75,334 frtot; az irodai költségek 38,079 frtot; a jutalmak és segélyek 10,030 frtot; az előre nem látott költségek pedig 15,165 frtot, s így az összes kezelési kiadások 1.175,800 frtot tesznek.

Állami és községi adóra 580,302 frt; egyházi és jótékony célokra pedig 10,856 frt fizettetik.

Az üzleti kiadások összege 2.263,206 frt, melyből 40,909 erdőrendezésre, 94,409 frt erdőmivelésre, 255,379 frt pedig üzleti épületek és szállítási eszközökre fordittatik, míg a többi részt a faanyagok termelése veszi igénybe. Az ügyész-ségi költség 25,000 forint.

Hogy e költségvetés a tényleges viszonyokkal megegyező reális alapon nyugszik, igazolják az 1878., 1879. és 1880. évi zárszámadások is, melyek szerint azon években a tiszta jövedelem következő volt: 1878-ban 1.948,830; 1879-ben 2.081,644 és 1880-ban 2.156,177 frt.

Ezen számokat közelebbről vizsgáló t. olvasónak feltűnik bizonyára, hogy az 1882. évre számított jövedelem kisebb, mint a megelőző 3 év zárszámadásnak eredménye, miért is ide kell jegyeznünk, hogy ez abban leli magyarázatát, mert a horvát-szlavon határőrvidék polgárosítása következtében, a mint ezt a m. kir. földmívelési ministerium 1882. évi költségvetésének indokolása a 41-ik lapon igazolja, 145,910 frt, mely a polgári és katonai eddigi közös kezelés folytán a katonai főparancsnokság és a pénzügyigazgatóság részéről az erdészetnél volt előirányozva, a pénzügyministeri tárczának adatott át.

Az 1881. évről rendelkezésre álló számadási adatok szintén ezt bizonyítják, kitűnően belőlük, hogy a gazdaság

pénzügyi eredményét illetőleg sem volt hátrányos az erdőknek a földmívelési minister kezelésébe való átadása; mert noha az 1881. évi államköltségvetés szerint 1.940,162 frt tiszta jövedelem volt előirányozva, az eredmény tetteleg 2.000,000 frton felül áll, mindamellett, hogy az előbb megjelölt 145,000 frt horvát-szlavonországi jövedelem, mely 1881-re még a földmívelési tárczánál volt felvéve, tetteleg már ezen évre is a pénzügyministeriumnál lévő állami mezőgazdasági birtokok javára számoltatott el.

A mi az államerdők termékeinek, s azokban előjövő mellékhasználatoknak értékesítését illeti, szabály az, hogy minden anyag vagy tárgy árverés, vagy írásbeli ajánlatok útján adassék el, vagy béreltessék ki. Lehetne ugyan ez ellen a gazdasági pénzügyi tekintetektől észrevételt tenni, de általában véve mégis ez ismerendő el a leghelyesebb eljárásnak.

A faanyagok ott, a hol csak lehetséges, mindenütt tövön adatnak el; s a kincstári fűrészgépek a favásárlóknak kerektenként és évenként rendszeren 1000 frtéért béreltetnek ki.

Nem véljük érdektelennek itt, hogy az állami erdők jövedelmezőségének mértékét még jobban illusztrálhassuk, megemlíteni azt, hogy a pénzügyministerium 1882. évi költségvetése szerint az államjóságok összes bevétele 4.259,110 és kiadása 1.634,284 frt lévén, a várt tiszta jövedelem 2.624,826 frt, melyből azonban 1,069.192 frt uradalmi korcsmabérletek és egyéb jogok használatából 143,787 frt pedig késedelmi kamatokból ered; de nem lényegtelen az sem, hogy addig, míg az erdőgazdaságnál az összes helyi igazgatási és számvevőségi költségek az erdők jövedelméből levonatnak, addig a jószágigazgatóságoknak és azok számvevőségeinek 146,695 frtot tevő költsége az államjóságok terhére nincsen felvéve. Egyébiránt nemcsak e körülmény igazolja, hogy az államvagyon jövedelmeinek és költségeinek

elszámolásánál az államköltségvetésnél, mily egymással nem egyező elvek szerint történik az eljárás, hanem az is, hogy addig, míg az államerdők bevételeiből a pénzügyi tárczának a kincstári ügyészek részéről teljesített jogképviseletért évenként 25.000 frtot kell átszolgáltatni, az államvagyon többi része, s így a mezőgazdaság is, a részéről, számos pere és nagy tömegű hátralékai miatt, sokkal jelentékenyebb mértékben szükségelt ügyészi kiadásokból semmit sem visel, a mi a két utóbbi tételnél, ha csak oly ügyészégi költség vétetik is számításba, minővel az erdőszet lett megterhelve, a kiadásoknál, s illetve a tiszta jövedelem kiszámításánál kerekaszámban 170.000 költség mellőzését igazolja.

Az államerdők szolgálatának szervezetével egyidőben lett életbe léptetve az erdőtörvény végrehajtására szükséges állami erdőfelügyelőségi személyzet szervezete is. — Ez intézmény egészen új lévén, s a céljaira igényelt költségek is az államkiadásoknak egészen új teherrel való szaporítását okozván, igen természetes, hogy ugy a szervezet, mint a vele összefüggő kiadások a lehető legkisebb mértékben lettek megszabva, oly reménynyel azonban, hogy a mint az ország meggyőződik az új intézmény hasznosságáról, s a fokozatos fejlődés azt szükségessé teszi, e téren is megfelelő mértékben lesz az ügy érdekében szükséges kiadások fedezete megadva, s a felügyelőségi személyzet is a tényleges szükségletnek megfelelő számban alkalmazva.

Az állami erdőfelügyelet körében teljesített szolgálatok üdvös hatásának pénzbeli eredménnyel való kimutatása lehetetlen, mert az erdőfelügyelőség tevékenysége a gazdasági állapotok javításának munkásságában összpontosul, s ennek a jövedelmezőségre való hatását főleg csak utódaink élvezik; a mi pedig a jelent illető pénzbeli értéket illeti, az leginkább a községi és törvényhatósági erdőket érdekli, s ennek után a

községi vagy törvényhatósági pénztár javára szolgál minden oly esetben, midőn a község kárával járó feladások vagy használatok foganatósításának eleje vétetik.

Az erdőgazdaságnál azonban a pénzbeli eredménynek egyáltalán nem is szabad egyedül irányadónak lenni, mert hiszen a pénzjövdelem magában igen kedvezőnek is mutatkozhatik némely viszonyok között, mindazonáltal maga a gazdaság szemben az erdők műszaki gondozásával, fenntartásával és azok állandó jövedelmezőségének rendeltetésével, még épen tulságos rossz is lehet. És vajjon ki lehet képes kimutatni azon hasznot, melyet az erdők gondos kezelése és a hegységi kopár területek beerdősítése útján az árvizek mérséklése által biztosan elérni lehet! Nincs ennek még száma, s hordhatjuk mi a vizszabályozásoknál, a biztosra soha meg nem mondható legmagasb vizállás számításával, a töltéseket töltésekre, de az az egy örökre bizonyosnak marad, hogy az ármentesítés egyik legbiztosabb gátját csak akkor építjük, midőn a hegységi erdők jó karban tartásával a folyammedrek emelkedését a hordalék tömegének csökkentésével biztosítjuk!

Az erdőtörvény végrehajtásának súlypontja hazánk jelenlegi közigazgatási viszonyainak megfelelően a közigazgatási bizottságok kezébe lett letéve; igen üdvös intézkedése azonban az erdőtörvénynek, hogy a közigazgatási bizottságok a törvényben őket megillető teendők végrehajtására egy 3 tagu bizottságot választanak, mely bizottságnak tagjai lehetnek erdészeti ügyekben jártas oly egyének is, kik különben a közigazgatási bizottságnak nem tagjai. A végrehajtó munkásság mozgató ereje tehát törvény szerint ezen 3 tagu bizottság hatáskörébe lett letéve, s ezt a földmívelési miniszter a közigazgatási bizottságoknak erdőrendészeti ügyekben való eljárásra, a belügyminiszterrel egyetértőleg kiadott utasítással megfelelően életképessé is tette az által, hogy magát ezen bizottságot az

erdőgazdaságot illető minden concret ügyben érdemleges határozat hozatalára jogosította fel, s ennek jelentéseit a közigazgatási bizottság, a mennyiben azok nem concret kérdésekre vonatkozó határozatot vagy ítéletet tartalmaznak, tárgyalhatja ugyan, de csak akkor változtathatja meg, ha határozatához a 3 tagu erdészeti bizottság többsége hozzájárul, vagy a királyi erdőfelügyelő az ellen nem él felelbezással.

Nevezetes teendőjét képezi a közigazgatási bizottságoknak, illetve azok erdészeti bizottságainak a községek, hitbizományok, közbirtokosságok, egyházi személyek és testületek, törvényhatóságok, s általában az erdőtörvény 17. §-ában megjelölt erdőbirtokosok erdeire vonatkozó üzemtervek megállapítása, melyeket az illetők 1884. évi juliushó 1-ig a ministeriumnak jóváhagyásra bemutatni kötelesek. Nem alárendelt jelentőségű e gazdasági üzemterveknél az sem, hogy miként intézkedik a ministerium különösen azon urbéri községi erdőkre, melyeket az illetők legelőilletőség fejében kaptak ki. Ez erdők ugyanis legelőilletmény gyanánt lévén kiadva, kívánatosnak ismerendő, hogy azoknál, az erdő minőségben való kezelés mellett, a használat fősúlya azon határig, a mig ezt az illető talajnak teljes termőképességében való megtartása megkívánja, a legeltetési használatra fektessék, ily eljárás mellett meg lévén óva mind az erdészeti érdek, mind a község marhatenyésztési érdeke.

A törvény szerint a minister van felhatalmazva azon utasítás kibocsátására, mely szerint az üzemtervek készítendők; a kiadott utasítás a magángazdasági igényeknek megfelelően egészen szabad kezett engedett a tervek elkészítésének mikéntjére, s miután e részben az erdészeti tudomány több eljárási módot enged meg, csupán azon egy megszorítás lett téve, hogy a hazai viszonyainknak is megfelelőbb, könnyebben ellenőrizhető, s a használat tartamosságát is jobban biztosító terület szerinti erdőrendezésnek lett elsőség adva.

Az ország 14 erdőfelügyelőségi kerületre lett beosztva, s e célból a külső szolgálatra alkalmaztatik 14 erdőfelügyelő és ugyanannyi alerdőfelügyelő. A kerületek következők:

1.	A budapesti kerület . . .	362.517 k. hold	erdőterülettel.
2.	„ pozsonyi „ . . .	717.267 „ „	„
3.	„ besztercebányai ker.	1,547.147 „ „	„
4.	„ kassai kerület . . .	1,427.517 „ „	„
5.	„ debreczeni kerület .	648.918 „ „	„
6.	„ szatmári „ .	1,755.484 „ „	„
7.	„ kolozsvári „ .	1,014.703 „ „	„
8.	„ marosvásárhelyi ker.	951.362 „ „	„
9.	„ brassói kerület . . .	926.523 „ „	„
10.	„ szebeni „ . . .	1,072.921 „ „	„
11.	„ temesvári „ . . .	1,413.361 „ „	„
12.	„ szegedi „ . . .	126.925 „ „	„
13.	„ pécsi „ . . .	469.398 „ „	„
14.	„ szombathelyi kerület .	843.236 „ „	„

Az összes erdőterület tehát 13,277.279 kat. hold.*)

A mely kerületeknél az erdőterület nagyobb, ott általában nagyobb azon birtokok száma is, melyek egy tulajdonos kezében vannak, s terjedelmesebb összefüggő erdőtesteket képeznek, vagy az állam tulajdonában vannak. Nem lehet ugyan tagadni, hogy a kerületi beosztás erdészeti szempontból véve arányosabb és helyesebb is lehetett volna, a magas ministertanács azonban a katasteri kerületek szerinti beosztást tartotta elfogadandónak, s csupán a királyhágón túli részre engedett ettől eltérőleg, Marosvásárhely és Brassó székhelyével két kerületet képezni.

Az összes felügyelőségi költség, személyi és dologi kiadásokat együtt véve, az 1882. évre 85.000 fital lett előirányozva.

*) Hogy az egyes törvényhatóságok mely kerületekben vannak beosztva, ez az »Erd. Lapok« 1880. évi VII. füzetében látható.

Az országos erdei alap bevétele pedig 24.000 frt, és kiadása 20.000 frt, melyből 10.000 frt erdősítésekre és 10.000 frt egy felállítandó erdőőri szakiskola építésére használandó fel.

Az erdőfelügyelőségek rendes folyó munkáinak intézése mellett nagyobb fontosságú munkálatot képez az erdők nyilvántartási törzskönyvének törvényhatóságok szerinti összeállítása, melynek megfelelő előhaladása után a véderdők kijelölése veendi kezdetét. Ezen munkálat teljes elkészültével fogjuk az országos erdőstatisztikát birni, s miután azt a szakértő erdészeti közegek, a közigazgatási erdészeti bizottságok és az illető birtokosok meghallgatásával fogják végleg megállapítani, megnyugvással várható, hogy az rendeltetésének megfelelő hitelességgel lesz összeállítva. Ezen törzskönyv tartalmazni fogja a következő főbb adatokat: A talaj minősége szerinti alapon: a véderdőt, futóhomokon álló erdőt, a feltétlen erdőtalajon álló erdőt és nem feltétlen talajon álló erdőt. A fanemre nézve megkülönböztetve: a tölgyerdőt, a bükk- és más lomb-erdőt és fenyőerdőt. Az erdőtulajdonos jogi minősége szerint, vagyis az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-a, illetve szorosabb állami felügyelet alá helyezett erdőbirtokokat, u. m.: állami erdőt, törvényhatósági és községi erdőt; egyházi testületek és személyek erdeit; közalapítványi erdőt; magán alapítványi erdőt; hitbizományi erdőt; közbirtokossági erdőt és részvénytársulati erdőt. Végül a 17. §. alá nem tartozó erdőket és ismét ezek közül kiválasztva azokat, melyekre a törvény 16. §-ában biztosított községi adókedvezményt a birtokosok igénybe veszik, s ennek megfelelően magukat rendszeres gazdasági tervszerinti gazdálkodásra kötelezik. Önként értetik, hogy a birtokállomány ezen felvétele később a használatra vonatkozó megfelelő adatokkal is ki leendő egészítve.

Ezen adatokat figyelemre véve, kitűnik, hogy készülő erdőstatisztikánk a földmívelési minister ur által megvetett

alapon teljesen meg fog felelni azon igényeknek is, melyet a nemzetközi erdőstatisztika szempontjából attól kívánni lehet, s ezt annyival inkább mondhatni, mert a némethoni erdőstatistikusok részéről a múlt év augusztus havában Hannoverben tartott ülésben kifejezett óhajtás szerint gyűjtendő anyagok általában véve ugyanazok, melyeknek gyűjtése és feldolgozása hazánkban már a múlt év elején elrendelve lett, így tehát e tekintetben sem járunk hátrább a német erdőgazdánál.

Hogy az erdőtörvény a tőle várt jó sikert egész mértékben meghozhassa, kívánatosnak ismerendő, miszerint a községi erdők gondos kezelésére oly közvetlen befolyást gyakoroljon az állam a műszaki teendők végrehajtásánál, mely a jó kezelést és ennek célját egészen biztosítja, ez pedig nézetünk szerint leghelyesebben és legkevesebb költséggel akként történhetné, ha a községi erdők, bizonyos átalánydíj mellett, állami erdészek által kezeltetnének, a mint ez péld. Franciaországban is történik.

Az erdészeti adminisztráció központi vezetésére a földmivelési ministeriumban, mint már fennebb a tiszti létszámnál kimutatva lett, két ügyosztály van, melyek egyike a kincstári erdők gazdasági ügyeit intézi, míg a másiknak feladata az erdőtörvény végrehajtásából kifolyó teendők, s a vadászat ügyeinek intézése. Mindkettőnek élén egymástól független előadó áll, s ezek közös főnöke az országos főerdőmester, ki mindkét osztály körén kívül állván, feladatához tartozik mindkettőre nézve az általános országos érdekek szempontjából való eljárásnak érvényt szerezni, s az összes műszaki teendők mikéntjére és sorrendjére az irányelveket megadni.

Az erdőtörvény megalkotása és talán a fennebbiek után is azt hinné mindenki, hogy az ország összes erdészeti ügyeinek nemcsak közigazgatási kezelése, de a közvetlen állami kezelés alatt álló erdők gazdasági ügyeinek műszaki intézése is a

földmivelési ministeriumban lett összpontosítva. Minhogyan azonban ez nincs így, kötelességünkhöz tartozik azt is megemlíteni, hogy a közalapítványi birtokokhoz tartozó erdők kezelése még most is a vallás- és közoktatási ministerium alatt áll, s itt szintén külön erdészeti közegek alkalmaztatnak. Mi ezt nem csak hogy nem takarékos eljárásnak, de egészen feleslegesnek is tartjuk, mert a 94.835 kataszteri holdra menő közalapítványi erdőbirtokot a földmivelési ministerium által a kincstári erdészet útján igen jól lehetne kezelni, s biztosak vagyunk benne, hogy ezen kezelés költsége legalább is egy harmad részzel kevesebbe kerülne, a befolyó jövedelmet pedig félékenként vagy évenként, minden akadály nélkül át lehetne szolgáltatni az illető alapítványi pénztárnak. Hogy pedig ez így történjék, azt az állam pénzügyi érdeke is parancsolja, mert az államra nézve nem lehet közömbös, ha az alapítványi erdők jövedelme 10 vagy 20.000 frttal kevesebb, mert ez esetben az illető alapok szükségleteit az állampénztárból kell pótolni. Különben is nem lenne ez új dolog, mert már nálunk is kezelték 1867 előtt az állami erdészek azon erdőket, s az osztrák tartományokban ugyancsak a földmivelési tárczánál ma is azok kezelik.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium kezelésére bizott alapítványi erdőkről még a következőket kívánjuk itt feljegyezni:

Ezen erdők közül a vallásalapítványhoz

tartozik	52.041 kat. hold,
a tanulmány-alaphoz	16.419 „ „
az egyetemi alapítványhoz	17.713 „ „
a „Teréziánus” nevelő-intézet birtoká-	
hoz tartozik	4.214 „ „

összesen . 90.387 kat. hold.

Az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület, mint: erdei kaszálók, utak, nyiladékok, vízállásu terek, és a Temes folyó szabályozása folytán csakis legelőnek használható területek

4.448 kat. hold.

Összesen tehát . 94.835 kat. hold.

Az alkalmazott tisztviselők létszáma.

I. A központi szolgálatnál:

1 főerdőtanácsos	1800	frt,
1 fogalmazó	1200	"
1 erdőrendező (ennek részére 32 m. tűzifajárand.)	1200	"
1 erdőmérnök	600	"
1 erdőgyakornok	550	"

Lakpénz-járandóság: főerdőtanácsos és erdőrendező 400 frt, fogalmazó 300 frt, erdőmérnök 150 frt.

II. A külső kezelésnél:

6 kerületi erdőmester, egyenként	900—1200	frt,
2 uradalmi erdőmester	900—1200	"
20 erdész, egyenként	600	"
4 alerdész, egyenként	600	"
9 erdőgyakornok	550	"
2 erdőgyakornok	360	"
2 erdőhivatali irnok	400	"
1 alapítv. faraktár-gondnok	1000	"
9 erdőgyakornok az erdőrendezősnél alkalmaztatik ideiglenes minőségben.		

A kezelő-tisztek természetbeni lakással bírnak, továbbá a kezelő-erdészek és urad. erdőmesterek 300—400 frt, a kerületi erdőmesterek 600 frt utazási átalányt kapnak; ezen kívül

rang szerint 2—8 hold földjárandóságot és 20—32 méter kemény tűzifát, lakásukhoz szállítva.

Az erdő-őrízetet 117 erdő-őr teljesíti, kiknek fizetése egyenként 160—300 frt, továbbá 17 méter kemény tűzifajárandóság és általában szabad lakás.

A közalapítványi erdők helyi igazgatása a mezőgazdasági főtisztviségek útján, valamint azok számvevőségi és pénztári ügyvitele is a mezőgazdasági ügyekkel közösen kezeltetik.

Az összes alapítványi erdők:

1880. évi bevétele	496.801 frt.
------------------------------	--------------

1880. évi kiadása	346.043 „
-----------------------------	-----------

Mihez képest a jövedelem	150.758 „
------------------------------------	-----------

A folyó 1882. évre 468.751 frt bevétel és 333.625 frt kiadás lett előirányozva.

A ki magyar erdőgazdaság kezelésének viszonyairól szól, nem lenne igazságos, ha azon alkalommal az országos erdészeti egyesületről nem emlékeznék meg; mert az alkotmányos kormányzat életbelépte óta az erdőgazdaság terén nem történt oly nevezetes intézkedés, melynél ezen egyesület munkásságával közre ne működött volna, s oly kérdés, melynél az erdőgazdaság igényeinek okszerű érvényesítésére a kellő lépéseket megtenni elmulasztotta volna, mert hiszen az egyesület buzgó, erélyes és tapintatos elnökének, Tisza Lajosnak, figyelmét semmi el nem kerüli; s midőn az erdőtörvény érdekében kifejtett egyesületi munkásságról elismerőleg kell emlékeznünk, azt sem szabad feledni, hogy ezen egylet szavát, még a kincstári erdőgazdaság szolgálati szervezetének munkába vétele idején is, midőn ellentétes áramlatok az erdészeti kezelésnek az államvagyon mezőgazdasági vagy bányászati ügyvitelével való egyesítését, és illetve ezeknek alá való rendelését czélozták, teljes erélylyel vetette a mérlegbe, s az, miként az eredmény is mutatja, nem volt pusztán elhangzó.

Az országos erdészeti egyesület 1866-ban decemberhó 6-án alakult az akkor rombadülő, és az ország közbizalmába helyet nem nyerhető, magyarnak nevezett, de németesen működő „magyar erdész-egyletből”; vagyon nélkül és mondhatni adóssággal kezdette működését, s ma van 636 alapító-, 505 rendes-, 5 tiszteletbeli-, összesen tehát 1146 tagja és 150.000 frt alaptőkéje; állandó irodalmi alapítvánnyal bír, s erdészeti szakkönyvekre évenként 100 drb arany pályadíjat tűz ki, 550 frttal fizetve, ezen irodalmi pályadíjat már kiadta egy erdőbecsléstanra; most van kiírva 200 darab arany egy erdészeti növénytanra és 100 darab arany egy erdőhasználatanra, 40 drb arany pedig a futóhomok megkötését tárgyazó pályaműre. Megvásárolta 1873-ban az „Erdészeti. Lapok” tulajdonjogát 6000 forinttal, s e közlőnyt, mely havonként terjedelmes füzetekben és évenként 70—80 nyomtatott iven jelenik meg, tagjainak a tagsági díjak fejében adja, s minden más kiadványait a tagok a tetteges kiállítási költségek mellett kapják. E lap a tagok és külön előfizetők számára jelenleg 1400 példányban jelenik meg.

Hogy a tagok érdekei minél szorosabban legyenek az egyesülethez csatolva, alapítványt létesített arra, hogy annak kamatjából erdészeti szolgálatban állott tagjai özvegyeinek és árváinak minden évben segélyt adjon, s ezt már 1880-ban megkezdette; a múlt évre e célra 300 frt állott rendelkezésre, de jogosult pályázók hiányában csak 100 frt volt kiadható; a folyó 1882. évre e célra szolgáló kamatösszeg 355 frt; jelenleg pedig tervben van véve egy oly alaptőke képzése is, melynek kamatjából erdészeti szolgálatban álló oly tagoknak szándékoltatik segély adatni, kik önhibájukon kívül súlyos anyagi viszonyok közé jutottak vagy szolgálaton kívül állanak.

Az egyesület a helyes erdőgazdasági ismeretek terjesztése végett gyűléseit minden évben az ország különböző

részeiben tartja, s működése ilyenkor az illető vidék erdeinek megismerésére s megítélésére összpontosul, s nem mulató, de tetteges, fáradságos munkából álló.

Egyik legszebb és legfontosabb hivatását képezi az egyesületnek az is, hogy az erdőbirtokosoknak erdőgazdasági ügyekben szakértő jó tanácscsal szolgál, melyről a hazai erdőgazdaság javának érdekében azt kívánhatjuk, hogy minél többen vegyék igénybe.

Hátra van még, hogy az erdészeti szakképzés ügyéről szóljunk. Az erdőtörvény az állami erdészethnél, valamint a törvény 17-ik szakában megjelölt, és fennebb egyenként fel-emlitett erdőbirtokosoknál feltétlenül megkívánja, hogy rendes szakképzett erdőtiszteket tartsanak. A szakképzés megszerezhetése az erdőgazdaság igényeit tartva szem előtt, leghelyesebben a selmeczi m. kir. erdőakadémián eszközlendő, mert hiszen nem szorulhat egyáltalában bizonyításra, hogy egyetlen más akadémián sem adhatnak olyan oktatást, mely a magyar erdőgazdasági viszonyoknak annyira megfelelhethetne, mint épen az, mely a hazai erdőakadémián szerezhető meg. Az erdőakadémián jelenleg 3 rendes tanár és 3 tanársegéd van alkalmazva a szaktantárgyak előadására, a mathematicai és illetve természettani és mérnöki segédtudományokat a bányakadémiával közös tanároktól hallgatják a növendékek. Jól tanuló szegény ifjak segélyezésére 20 erdészeti ösztöndíj van rendszeresítve, egyenként évi 300 frttal, ezenkívül pedig egy ösztöndíj évi 1000 frttal, a célból, hogy oly fiatal erdészek, kik már államvizsgát tettek, s már alapos képzettséggel bíró szakemberek a külföldi erdőgazdasági viszonyok tanulmányozására kiküldessenek. Az akadémia rendes hallgatói lehetnek mindazok, kik reáliskolát vagy gymnasiumot végeztek, s erről érettségi bizonyítvánnyal bírnak. Az ilyen előképzettséggel bíró egyének az akadémiai rendes hallgatók részére előirt

tantárgyakat akár magán az akadémián hallgatják, akár, ha képesek arra, magán uton készülhetnek el azokból, de kötelesek a selmeczi erdőakadémia tanárai előtt vizsgát tenni, s az erdőakadémiai tanulmányok befejezése után 2 évig erdészeti szolgálatban állani, melynek elteltével az évenként ősszel Budapesten tartandó államvizsgához bocsáttatnak, melyről, ha oklevelet nyernek, a törvény által megkívánt szakképzettséggel bírnak. Minthogy a magán uton való elkészülésre a megfelelő alapképzettség igazolása attól van feltételezve, hogy az illető érrettségi bizonyítvánnyal bírjon, igen természetes, hogy azok, kik ezzel nem bírnak, az erdészeti szaknál a törvényes képzettséget nem szerezhetik meg, mert az akadémiai vizsgákhoz és államvizsgálathoz nem bocsáthatók. Azok, kik esetleg külföldi erdőakadémiákon tanulnak és szerzett bizonyítványaikból hiányzik egy vagy másik oly tantárgyból való vizsgálati eredmény igazolása, mely tantárgy a selmeczi erdőakadémia rendes hallgatóira kötelező, kötelesek ezen tantárgyból vagy az illető külföldi tanintézeten vagy a selmeczi erdőakadémián a vizsgát, mielőtt az államvizsgához bocsáttatnának, letenni. Az államvizsgának belföldön való letétele kivétel nélkül kötelező azokra, kik 1867 óta tettek vagy tesznek vizsgát; azon államvizsgálati bizonyítványok, melyek az alkotmányos kormányzat idejét megelőzőleg, tehát 1867 előtt Bécsben az erdészeti kormányzat akkori központi székhelyén állíttattak ki, Magyarországon szintén érvényesek.

A mi a szakképzett erdészek alkalmazását illeti, ez iránt az erdőtörvény határozottan intézkedik az által, hogy a 17. §. alá tartozó, s fennebb részletesen is megjelölt birtokosoktól megköveteli, hogy minden új kinevezésnél vagy előléptetésnél csak oly szakközegekre tegyék választásukat, kik erdészeti államvizsgálati oklevéllel bírnak; a földmívelési minister pedig elrendelte, hogy az erdőrendészeti hatóságok részéről szak-

értői munkálatokra csak oly erdőtisztek alkalmaztassanak, kik szakképzettségüket szintén az államvizsgálati oklevéllel tudják igazolni.

Nem hallgathatjuk el itt az erdészeti szakképzés egyik kérdésének megemlítését, s ez az erdőakadémia mai visszahelyezete; ugyanis míg az erdőakadémia szakbeli ügyeinek intézése a földmívelési ministeriumot illeti, mint olyant, mely az ország összes erdészeti ügyét kezeli, s melynek ezen feladatával összefüggő hivatása a hazai erdőgazdaság igényeinek megfelelő szakképzett erdőtisztek nevelése, addig az akadémia költségvetése a pénzügyministerium tárczájánál a bányaaadémia költségével közösen van előirányozva. Feltétlenül szükség pedig, hogy az erdőakadémiát illető költségek felett az akadémia tanügyi érdekeinek czélszerű fejlesztetése végett a földmívelési minister rendelkezék, s hogy ezen költségek megfelelően elkülönítve, a földmívelési tárczához tétessenek át, s hogy itt mielőbb gondoskodás történjék az iránt, hogy az erdőakadémia tanterve gondosan átvizsgáltassék, tanári kara pedig a szükséges szakerőkkel kiegészítettessék; nevezetesen, hogy az erdészeti vegytannak, növénytannak és a matematikának erdészeti igényeknek megfelelő előadására külön tanárok alkalmaztassanak. Az előbb jelzett elválasztásnak sem elvi, sem kiviteli tekintetben nem áll lényeges akadály útjában, azon néhány ezer forintnyi költség pedig, mely a jobb taníthatás és jobban való tanulhatás végett multhatlanul szükséges, szemben hazánk erdőgazdaságának jelentőségével, figyelembe sem vehető parányi csekélységnek tekinthető. Vannak egyébiránt az erdőakadémiának még más kérdései is, minők az oktatás adásának gyakorlati irányban való tüzetes fejlesztése s a tangyűjtemények kezelésével összefüggő szemléleti uton való könnyítése, sőt magának az akadémiának a jelenleginél esetleg alkalmasabb helyre való áttétele is, melyek mind a szakképzés érdekeinek

kellő méltatásával leendő megoldására várnak, s melyek felett mielőbb megállapodásra jutni szintén szükséges.

A fennebb előadottakkal célunk volt a magyar erdőgazdaság ügyeinek intézéséről e közlöny t. olvasóinak hű leírással szolgálni, hogy abból tájékozást meritve erdészetünk viszonyai-val közelebbi ismeretségbe jussanak, s az iránt érdeklődést nyervén, annak ügyeit minél behatóbban megismerni törekedjenek; mert erős a hitünk abban, hogy minél jobban felismerik ezen eddig félreértett vagy nem méltányolt földmívelési szakot és annak munkásait, annál jobban és többre fogják az erdészetet becsülni, s hazánk közgazdasági életében jutott fontos hivatásának betöltésében elősegíteni.

Azok, kik a magyar vagy más külföldi erdőgazdaság viszonyait és szervezetét ismerik, könnyen összehasonlítást tehetnek a kettő között, s mi nem kételkedünk abban, hogy e hasonlítás eredménye hazánkra kedvezőtlenül mutatkozzék, mert sem az ügykezelés czélszerű beosztásában, sem az arra fordított költségek mérsékelt voltában hátrább nem állunk a külföldnél, s ha magát a fejlődöttséget illetőleg van is még több dolog, melyet még ezután kell elérnünk, de vannak olyan intézményeink is, melyekkel a külföldnél elébb állunk, mint például az erdészet üzleti céljaira szolgáló vízi építkezések.

Nevezetes kívánni való még a magyar erdőgazdaság érdekében, az annak szolgálatára alkalmazott tisztikar fizetésének korszerű javítása. Az erdészet természetével függ össze, hogy az ennél teljesített szolgálat minőségének anyagi és erkölcsi értéke a legnehezebben ellenőrizhető szolgálatok közé tartozik, s ezért bátran el lehet mondani, hogy a közszolgálat ezen ágánál legkiválóbb szükség van a feltétlenül hű, ügyszerető és szorgalmas hivatalnokokra, s azért, hogy a lehető legjobb egyének legyenek ide megnyerhetők, és szolgálatában megtartathatók, fizetésüket is megfelelő fokozatra kell emelni.

A tisztviselők fizetéseinek javításánál kérdés lehet az iránt, hogy vajjon a fizetési fokozat általánosan szükséges emelése mellett, mikép lehetne elősegíthető az, hogy az erdészeti tisztviselők érdeke lehető szorosan csatoltassék a szolgálat érdekeihez, s hogy az a helyi ismeretet nagy mértékben igénylő erdőgazdaság szolgálatára ösztönözve legyen egy és ugyanazon állomáson megmaradva azon minél sikeresebb munkásságot kifejtteni.

Ujabb időben különösen és mondhatni, hogy már több évtizeden át élénk törekvés nyilvánul az iránt, hogy a tisztviselőknek az általuk kezelt birtok tiszta jövedelméből megfelelő arányban bizonyos $\frac{0}{0}$ adassék, s ez nemcsak a mezőgazdaságnál talál terjedtebb alkalmazásra, de több magán-uradalomnál már az erdészetnél is alkalmaztatik.

Részünkről azonban még nem tudtunk meggyőződni az iránt, hogy az ugynevezett procentuációnak az erdőgazdaságnál való alkalmazása czélszerű lehetne; s azért nem is tarthatjuk annak, mert az erdőtiszt, habár gazdasági üzemterve és a kezelési szabályok kötnék is a helyesebb eljáráshoz, netaláni magán érdekeire való tekintettel, s figyelemmel arra, hogy idő- és helybeli viszonyok az erdőgazdaságnál is gyakran megkövetelik az előre megkötött rendtől való eltérést, melynek jogosultságát a nem szakértő tulajdonosok kellő mértékben méltatni vagy megítélni, sok esetben nem lehetnek képesek, s ha ilyen eltérést mellék-érdekből lehetne hajlandó tenni, azt még a czélszerűség látszatával is fedezhetné, követhetne oly gazdálkodást, mely látszólag a birtokos igényeinek is megfelel, de egészben és lényegében véve még sem egyezik meg a conservatív kezelést igénylő erdő jövőbeli gazdasági érdekeivel.

A jövedelemtől való százalékos jutalmazást tehát, mint az erdőgazdaság természetével nézetünk szerint nem egyezőt, mindenütt elejtendőnek véljük, s e helyett leghelyesebb már eleve oly alapfizetést biztosítani a tisztviselőknek, mely szorosan

fűzze azt az illető erdőhöz és birtokoshoz, s hogy ezenkívül, ha az illető egy és ugyanazon állomáson marad, és munkásságával jó sikert igazol, minden 5 év után, és ennek 2-szer vagy 3-szori alkalmazásával megfelelő fizetési pótlékban lenne részesítendő.

Maga az erdészeti szolgálat azon egyénekre, kiknek életfentartásukat a hivatali pályán kell keresni, teljes meggyőződésünk szerint egyike bár a legterhesebb, de legszebb és egészséges foglalkozásu hivatásoknak; a természet szabad ölében működik az erdész, s ha kötelességét buzgón és kellő szakértelemmel teljesítő egyén, akkor főnökei mindenütt úgy szólva kézen hordják, mit épen az erdésznek azon előbb jelzett sajátsága fejt meg, hogy az illetők minden működése egész kiterjedésben teljesen nem ellenőrizhető, s így a főnöknek, ki a munkáért való felelősségben mégis egészen osztozik, igen természetesen nagyra kell becsülni azon alárendelt tisztársát, ki hivatalos teendőinek végzésében teljesen megbízható. Lassu e téren ugyan a haladás, és hasonlónak mondható a katonaságéhoz, de miként tény az, hogy az erdőben egészséges levegő van, úgy igaz az is, hogy e szaknál nincs jogosulatlan személyes pártfogás, mindenki önmagát pártolja munkássága által, s a tehetségesebb és megfelelően szorgalmas egyének elég szép előmenetelben részesülhetnek, és ha meggondoljuk, hogy erdőtörvényünk helyes végrehajtásával e szak tekintélye folytonosan emelkedik, s a szakértő erdőtisztek is fokozatosan nagyobb számban fognak szükségeltetni, hazánk ifjúságának bátran ajánljuk, hogy minél többen keressék jövőjüket az erdészetenél, különösen ajánljuk pedig azoknak is, kiket jó elmebeli tehetséggel áldott meg Isten, hogy minél többen jöjjenek e szakhoz, hogy így minél jelesebb szakférfiak szolgálhassák ügyünket.

Ha a gyakorlati szolgálatot megkezdő ifju szakerők kellő képzésére valahol jó gondot fordítanak, úgy ez az állami erdészetenél történik, itt minden egyes hivatal főnökének kötelessége

gondoskodni arról, hogy a vezetése alatt szolgáló fiatal erdészek, illetve erdőgyakornokok és erdészjelöltek felváltva a szolgálat minden ágazatánál alkalmaztassanak, hogy így minél több oldalú kiképzést nyerhessenek, s ezt maga a ministerium is gondosan ellenőrzi, és igyekszik fiatal erdészeit az ország legkülönbözőbb vidékein és viszonyai között alkalmazni.

Az erdőtisztek körében hazafias testületi szellem uralkodik, s mert legtöbbje tudja, hogy munkájának későn érő gyümölcse nemcsak mint pusztá termék jön számításba, de az erdők azon nagy fontosságánál fogva, melylyel azok a természet körében s az országok közgazdasági életében birnak, hazájának jóllétét is emeli, már szolgálatának első idejétől fogva a nemzeti érzés azon jó csillaga által van vezérelve, hogy Magyarország ügyeinek teljesít hasznos szolgálatot. És hogy mit jelenthet ez Magyarország nemzeti életében, csak azok képesek felfogni, kik tudják, hogy az erdész nemcsak az erdők mivélésénél és használatánál tehet szolgálatot, de a köz- és politikai életben is rendkívül nagy befolyást gyakorolhat a népre, mely hazánk termőképes területének egy negyed részén, munkájával, keresményével s ezzel összefüggő anyagi és szellemi emelkedésével az erdőkre van utalva. Hazai viszonyaink pedig élénken emlékeztetnek minden gondolkodó magyar embert arra, hogy a magyar erdőtisztikar hazafias irányban való nevelésére, működésére és vezetésére a kormány részéről is szorgos gond fordítandó, hogy azon államférfi, ki ezt nem teszi vagy tenni elmulasztja, avagy kevésre becsüli, az ország életfáján ejt sebet, s hogy mindaz, mi e tisztikar tekintélyének emelésére, szellemi miveltségének fokozására s anyagi jóllétének emelhetésére történik, nemcsak magában az erdőgazdaság jobb eredményében térül meg bőven, de a magyar nemzeti élet sok más terén is hálás kamattal fizet.

Bedő Albert.